

پاسخی به مجموعه ای از دروغ ها در تاریخ: آیا امام حسن(ع) 50 بار زن گرفت و طلاق داد؟

نگاهی به مساله ازدواج ها و طلاق های امام حسن(ع) و روایت های دروغ شیعه و سنی...

نگاهی به مساله ازدواج ها و طلاق های امام حسن(ع) و روایت های دروغ شیعه و سنی یکی از مسائلی که قرن ها برخی مورخان در کتاب های خود آورده اند، نسبت طلاق ها و ازدواج های زیاد به امام حسن مجتبی(ع) است. بسیاری بدون توجه به صحت و سقم این موضوعات، مطالبی را نقل کرده اند که معاندان و معارضان با مکتب اسلام برای ضربه زدن به شخصیت اهل بیت، از این مطالب سوء استفاده کرده و آن بزرگوار را فردی شهوت ران و خوش گذران معرفی کرده اند.

در کتب شیعه و سنی روایت های متعددی وارد شده که با تعبیرهای گوناگون حکایت از آن دارد که امام مجتبی - علیه السلام - "مطلق" بوده یعنی زیاد طلاق می داده است؛ و امام علی - علیه السلام - از این جهت از وی گلایه داشته است.

در این قسمت به کل روایت هایی که از منابع شیعه نقل شده است، اشاره می کنم:

1. عبدالله بن سنان از امام صادق - علیه السلام - نقل می کند: علی - علیه السلام - بر فراز منبر فرمود: به فرزندم زن ندهید، همانا او زنان را زیاد طلاق می دهد؛ در آن هنگام مردی از طایفه "همدان" به پا خواست و گفت: به خدا سوگند به او زن می دهیم، چون او فرزند رسول خدا - صلی الله علیه و آله - و امیر مؤمنان - علیه السلام - است، اگر خواست آنان را نگه دارد، و اگر خواست طلاق دهد. (کلینی، همان، ص 56)

2. یحیی بن ابی العلاء از امام صادق - علیه السلام - نقل کرده است: حسن بن علی - علیهم السلام - 50 زن را طلاق داد؛ و در ادامه مطالبی به مضمون روایت سابق آمده است. (کلینی، همان، ص 56).

3. عبدالله بن سنان به نقل از امام صادق - علیه السلام - می گوید: مردی به حضور امیر مؤمنان - علیه السلام - رسید و عرض کرد: برای مشورت آمده ام، حسن و حسین - علیهم السلام - و عبدالله جعفر به خواستگاری دخترم آمده اند، امام - علیه السلام - فرمود: کسی که با او مشورت می شود باید امین باشد، امام حسن زنان را طلاق می دهد، او را به ازدواج حسین درآور که برای دخترت بهتر است. (البرقی، احمد بن محمد بن خالد، المحاسن، متوفای قرن 3، المجمع العالمی لأهل البیت - علیه السلام - چ دوم، 1416 هـ ق، ج 2، ص 436، ح 2514).

عمده روایاتی که از طریق شیعه در موضوع "مطلق" بودن امام مجتبی - علیه السلام - وارد شده کلاً همین سه روایت است که باید از جهت سند و مضمون، نقد و بررسی شود.

بررسی سند احادیث

حدیث اول: در سلسله رجال سند این حدیث دو نفر به نام های حمید بن زیاد و حسن بن محمد بن سماعه واقع شده اند که هر دو واقفی مذهب هستند. (موسوی، خویی، ابوالقاسم، معجم رجال الحدیث، منشورات مدینه العلم، ج 5، ص 116 و ج 6، ص 287، به نقل از نجاشی).

همچنین علامه عسگری در بررسی رجالی هر سه روایت آنها را مخدوش و نادرست دانسته اند.

محمد بن علی اردبیلی صاحب کتاب جامع الرواه، درباره روایات حمید بن زیاد می گوید: به نظر من احادیث حمید بن زیاد پذیرفتنی است به شرط این که خالی از معارض باشد، می دانیم روایات متعددی که بر نکوهش طلاق ار ائمه وجود دارد، همگی معارض با این روایت است.

راوی حدیث دوم نیز، یحیی بن ابی العلاء رازی است که توثیق نشده و مجهول است. درباره حدیث سوم نیز، مأخذ این حدیث محاسن برقی است، نجاشی درباره برقی چنین آورده است: احمد بن محمد بن خالد بن عبدالرحمان برقی، اهل کوفه وثقه است ولی از ضعف روایت می کند و احادیث مرسله زیادی دارد. از این رو روایت برقی با توجه به

تعارض آن با احادیثی که در مذمت طلاق وارد شده، مورد اعتماد نیست.

بررسی مضمون احادیث

در این روایات امام مجتبی - علیه السلام - با واژه "مطلق" زیاد طلاق دهنده توصیف شده است. در این باره توجه به چند نکته ضروری است:

الف. به یقین طلاق‌های زیاد لازمه ازدواج‌های زیاد است، مورخان دروغگو و جعل‌کننده، در این زمینه هم نسبت‌هایی به آن حضرت داده‌اند، برخی تعداد همسران آن حضرت را هفتاد و برخی نود و بعضی دیگر تا سیصد همسر برای امام مجتبی - علیه السلام - گفته‌اند.

در اینجا توجه به چند مطلب لازم است:

1. علامه عسگری می‌گوید تضاد فاحش در نقل‌های متفاوت، دلالت بر کذب آن‌ها و سیاسی بودن این نقل‌ها دارد و می‌توان ادعا کرد که این تهمت‌ها در راستای از بین بردن شخصیت آن امام بوده است.

2. ابن ابی الحدید در جایی می‌گوید: امام حسن - علیه السلام - زیاد ازدواج می‌کرد و در جای دیگر می‌گوید: وقتی همسران آن حضرت را شمردند به هفتاد تن رسید؛

ولی در هنگام بیان اسامی همسران امام حسن، فقط نام یازده نفر را می‌برد. جالب این است که حتی در معرفی برخی از این یازده تن نیز اطلاعات دقیقی از آنها نمی‌دهد و از این 11 نفر برخی را فقط نام قبیله زنان را می‌برد.

اول: به راستی اگر همسران آن حضرت اینقدر زیاد بوده‌اند، چرا نامی از آنان در کتاب‌ها دیده نمی‌شود؟ علامه عسگری بررسی کرده است که اسناد همه این روایات مخدوش است که در این مختصر نمی‌گنجد.

دوم: کسی که در زندگی ازدواج‌ها و طلاق‌های زیادی داشته، باید دارای فرزندان زیادی باشد، درحالی که آمار کل فرزندان آن حضرت حداکثر بیست و دو پسر و دختر ذکر شده است.

نکته جالب تر این است که در کل کتاب‌های تاریخی مجموع دامادها و عروس‌های امام حسن، 6 نفر نقل شده است. نام و نشانی دقیق عروس‌ها وجود ندارد اما سه نفر به عنوان داماد آن حضرت نام برده شده‌اند که عبارتند از:

1. زین العابدین شوهر أمّ عبدالله؛ 2. عبدالله بن زبیر شوهر أمّ الحسن؛ 3. عمرو بن منذر شوهر أمّ سلمه. (ابن ابی الحدید، شرح نهج البلاغه، متوفاق 656 هـ دار احیاء التراث العربی بیروت، چ دوم، 1387 هـ. ق، ج 16، ص 22).

در مجموع در حالات آن حضرت می‌خوانیم: امام مجتبی - علیه السلام - هر روز بعد از نماز صبح تا طلوع آفتاب در محراب عبادت می‌نشست و از طلوع آفتاب تا ظهر جواب‌گوی گرفتاری‌ها و پرسش‌های مردم در مسجد بود.

آیا برای کسی که با خدای خود آن گونه ارتباط دارد و رسیدگی به امور مردمی را سرلوحه‌ی اعمال خود قرار می‌دهد ممکن است به نحوی که در بعضی از نقل‌های تاریخی آمده به زندگی شهوانی مشغول باشد؟ روشن است که این نسبت‌ها چیزی بهتان و کذب محض نیست که در راستای تخریب شخصیت آن حضرت جعل شده است.

بنابراین این سه حدیثی که از کتب شیعه درباره ازدواج‌ها و طلاق‌های امام حسن بیان شده کاملاً تهمتی به ساحت بزرگ آن امام بوده است.

تنها نقل درست آن است اختلاف عقیده و کشمکش‌های عقیدتی سبب شد که آن حضرت یکی از همسران خود که از طایفه بنی شیبان بود طلاق دهد؛ امام حسن - علیه السلام - درباره این طلاق می‌فرماید: "آن زن از خوارج بود و خوش نداشت که قطعه آتشی از آتش‌های جهنم را در کنار خود بینم."